

WGIG

و « زمامداری اینترنت »

در گذرگاه شک

در اصلت بحث «زمامداری اینترنت» بسیاری از اندیشمندان حوزه ی ارتباطات شک کرده اند . شک ، اگر منزلگاه بدی ست ، گذرگاه خوبی ست ! شک کردن ، در واقع ، رفتاری فوق علمی فرد است که باعث می شود میان گمان و یقین ، نزدیک بینی و دوراندیشی ، ساده انگاری و ژرف نگری وی ، پلی زده و ذهنیت اش ، دوباره سازی شود .

اکثر کسانی که اندکی پیرامون «زمامداری اینترنت» اندیشه می کنند دچار این شک سازنده می شوند که نکند کوشش برای تعریف و اعمال «زمامداری اینترنت» ، تلاشی عبث باشد زیرا اصطلاح «زمامداری اینترنت» دارای مصداق و مفهومی روشن نیست . اما چرا باید پیرامون «زمامداری اینترنت» اندیشه کرد ، چون «کار گروه زمامداری اینترنت» ، اخیراً به ریاست «نیتین دسای» (Nitin Desai) ، مشاور ویژه ی کوفی عنان ، دبیر کل سازمان ملل در امور جامعه ی اطلاعات تشکیل شده و نخستین اجلاس خود را برگزار کرده است . افراد و نمایندگان از ایران ، نیز ، درخواست عضویت خود را پیش از تشکیل این نخستین اجلاس ، برای کوفی عنان ارسال کرده بود که با نامه ی رسمی کوفی عنان به دفتر WGIG ، ایشان نیز به عنوان اعضای «کار گروه زمامداری اینترنت» پذیرفته شدند .

هشت عضو ایرانی WGIG به نمایندگان از شورای عالی اطلاع رسانی ، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز پژوهش های ارتباطات هستند . البته باید عضویت افرادی از نهادهای مذکور در WGIG را به فال نیک گرفت و اگر در آغاز کار WGIG ، با شک و تردید به موضوع این کار - گروه ، نگاه می شود صرفاً به خاطر ارتقاء اثربخشی فعالیت های «کمپسیون ملی اجلاس جهانی سران درباره ی جامعه ی اطلاعات» شورای عالی اطلاع رسانی و سایر مراجع ذیربط است ، شک و تردیدی که از سوی خود اعضاء و متفکران ارتباطات کشور تاکنون ابراز شده است و ما ذیلاً تنها به گردآوری اهم تشکیک ها ی ایشان همت گمارده ایم .

آنچه همه بر آن توافق دارند این تعریف «حداقلی» از Internet Governance است که منظور از آن ، چگونگی اداره ی اینترنت است و از همین جا پرسش های بسیاری ، خود بخود به ذهن متبادر می شوند :

- بهترین معادل Internet Governance در زبان فارسی چیست ؟ مترجمان ما ، آن را با : راهبری اینترنت ، مدیریت اینترنت ، حکمرانی اینترنت ، حاکمیت بر اینترنت و امثالهم تعبیر کرده اند ؟ و به ظاهر

در معادل سازي آن , هنوز به اجماع نرسیده اند ؟ حال اگر پیشنهاد ما , در گروه واژه گزیني رایانه و فناوری اطلاعات فرهنگستان زبان و ادب فارسي , مقبول افتد و «زاماداري اینترنت» را براي Internet Governance بپذیرند , پرسش اصلي ما این است که تحت «زاماداري» چه چیزهاي را باید فهمید ؟

- آیا در فرایند کار - گروه زمامداری اینترنت , زمامداراني هم انتخاب یا منصوب مي شوند , آیا این که WGIG با تصویب و انتشار یک منشور به کار خود پایان مي دهد , اگر زمامداراني , برگزیده مي شوند آیا ایشان دارای قدرت اجرایی اند یا مرجعي توصیه کننده هستند فاقد قدرت اجرایی ؟

- آیا کار WGIG به تشکیل یک سازمان جهانی , مي انجامد مانند تبدیل شدن GATT به WTO^۲ ؟

- آیا «سازمان مللي» دیگر براي «قاره هفتم» (يعني همان اینترنت) ایجاد مي شود ؟ آیا در این سازمان «ملل» جدید , نمایندگان دولت ها , هم وزن نمایندگان جوامع مدني و سازمان هاي غير دولتي اند ؟ چگونه دولت ها تن به این هم ترازى ناهمتراز مي دهند ؟ آیا شورایی شبیه به شورای امنیت سازمان ملل , زمامداری اینترنت را بر عهده خواهد گرفت ؟ - از هم اکنون معلوم است که با عضویت چهل نفر از چند کشور و چندین جامعه ي مدني و سازمان غير دولتي , نمي توان به نتیجه اي رسید که صفت «جهاني» زبیده ي آن باشد !

- اصلاً گفتمان حاکم بر WGIG چگونه گفتماني است ؟ صرفاً حقوقي ست ؟ با آمیزه اي از اخلاقيات مدرن ؟ یا این که صرفاً فرهنگي ست با حال و هوایی اقتصادي و فني ؟ و یا محور بحث WGIG , سياست گذاري , وضع مقررات و قانون گذاري براي اینترنت است ؟ و یا ملغمه اي از همه ي این ها به علاوه ي استانداردها سازي ؟

- حال فرض میکنیم اکنون زمامداری اینترنت , واقعيتي ملموس است يعني وجود خارجي دارد و پیش از تشکیل WGIG , غاصبانه , به دست عده اي نا اهل افتاده باشد و WGIG مي خواهد از آنها خلع يد کند اما در واقع چنین مرکزيتي در جهان دیده نمي شود : نه W3C^۳ , نه ICANN^۴ , نه IANA^۵ , نه IETF^۶ , نه IEEE^۷ و نه نهادي دیگر به تنهایی و یا در مجموع , کنترل جهانی آنچه را تحت عنوان اینترنت فهمیده مي شود در دست ندارد .

- پس اکنون که فعاليت WGIG شروع شده است هيچ مرجع و ستادي , ادعای زمامداری تماميت اینترنت را ندارد حتي WGIG و SG-IG (گروه مطالعاتي زمامداری اینترنت , وابسته به ITU) . این در حالی است که کشورهای بسياري , در نبود چنین مرجعي براي کنترل اینترنت , خود آستين ها را بالا زده اند و به نوعي کنترل ملي ورودی ها و خروجي هاي متصل به اینترنت همت گمارده اند ,

کنترلی غیر متمرکز ، ناقص و ناکارآمد آنهم با هزینه ای میلیون ها دلاری ! کوششی بس سست که برای خنثی کردن آن ، بر خلاف نظر برخی از مدیران ، اصلاً نیاز به تخصص نیست ! مضحک این است که در این دنیای تجارت زده ، همان هایی که نرم افزارهای فیلترینگ اینترنت را می نویسند و می فروشند ، همان ها یا هم تران آن ها ، نرم افزارهای ضد فیلترینگ را می نویسند ، انجمن های فیلتر شکن تشکیل می دهند و از وبگاه های اشاعه ی فیلتر شکن حمایت می کنند تا بتوانند نگارش بعدی و بعدی تر نرم افزار فیلترینگ خود را هم «آب» کنند ! همان بازی وپروس و وپروس کش!؟ حتی اگر این سناریو، کارگردان واحدی نداشته باشد و بازی گران آن به صورت خود جوش در صحنه باشند . چیزی از مضحک بودن آن نمی کاهد ! پس زمامداری اینترنت چه متمرکز یا غیر متمرکز ، وجود خارجی ندارد و این کوشش ها هر نامی داشته باشند ، «زمامداری» به شمار نمی آید .

• حال می پردازیم به جزء دوم اصطلاح «زمامداری اینترنت» یعنی اینترنت: با تمثیلی می توان پیچیدگی های مفهوم اینترنت (به معنای عام کلمه) را برای غیر اهل فن ، به خوبی نشان داد . در این تمثیل ، می کوشیم ، اینترنت را با سیاره ای شبیه به کره ی زمین مقایسه کنیم : سیاره ای دارای چندین اقیانوس ، با کرانه هایی دارای بندر و اسکله و کشورهایایی که فاقد چنین بندرهایی هستند ، محصور در خشکی و دور افتاده .

- در این تمثیل ، شبکه ی مرکزی با هسته ای اینترنت به خاطر آن که تنها وظیفه ای که بر عهده دارد ترابری بین المللی داده هاست ، قابل مقایسه با آبراه های جهانی و کشتی های اقیانوس پیماست . IDC^۱ ها که میزبان ها و سرویس دهنده ها را در خود جاد داده اند ، بندرها ، هتل ها ، انبارها و اماکنی در کرانه ی اقیانوس های سیاره ی تمثیلی ما هستند . سیستم حمل و نقل در بندر و در خشکی نیز ، ISP^۲ نام دارد که دارای سه رده است : رده ی بندری که رده ی نخست ISP یا فراهم آور خدمات اینترنتی است و ISP کشوری که فاقد «بندر» است و باید با وساطت رده ی نخست به سیستم ترابری بین المللی یا به پی بستر اینترنت متصل شود و مشتریان ISP رده دوم که گاه خود ISPهایی در رده ی سوم دارند و به کاربران خود ، سرویس می دهند . سپس PAP^۳ ها می آیند که در مسیر دسترسی عمومی به ISP ها (از هر رده) ، جاده سازی می کنند و بزرگراه هایی را احداث می کنند . به درستی که بیشترین سرمایه گذاری روی اینترنت ، توسط کرانه نشینان و اهالی خشکی ها (ASF^۴ ها ، ISP ها ، PAP ها) انجام می شود و کمترین سرمایه گذاری ها در پی بستر Internet Backbone همه ی کاربردها و خدمات اینترنتی که اغلب آنها با e- شروع می شوند نیز در کرانه ها ، بندرها و کشورهای پیرامون اقیانوس ها ،

تولید و ارائه می گردند . حال تصور بکنید ، کشوری که خود هنوز فاقد بندر و تأسیسات بندری در سیاره ی اینترنت است و تنها دارای تعدادی ISP رده ی دوم و سوم است ، خواهان اعمال حاکمیت بر سیاره باشد و به جای این که در هم ترازوی و پل زدن بر گودال های دیجیتالی خود بکوشد ، در راستای آرمانی کوشش کند که یا مه آلود ، مبهم و یا ناکجا آبادی و سراب گونه است . کسی ، در اهمیت پاسخگویی به پرسش از چیستی «زمامداری اینترنت» برای ITU اندکی شک نمی کند اما در این که WGIG به نتیجه ی رضایت بخشی در راستای هدف خود (زمامداری اینترنت) آنهم در کوتاه مدت دست یابد ، جداً شک و تردیدهایی مطرح است که از سوی اغلب «سهم داران» جامعه ی اطلاعات ابراز می شود . بدیهی است که این تلاش ، بی نتیجه نیست و کوچک ترین نتیجه ی آن که خود ، بس ذیقیمت است ، شناخت واقعیت های «سیاره ی اینترنت» ، درک جایگاه ITU و وظیفه ی ما در قبال آن است . بخش عمده ای از مطالب این شماره و به خصوص مصاحبه ی ما ، به این مطلب اختصاص دارد که خواندن آن را به دست اندر کاران جامعه ی ITU کشور توصیه می کنیم . (تحریریه)

- 1- Working Group on Internet Governance
- 2- General Agreement on Trade and Tarrif
- 3- World Trade Organization
- 4- World-Wide-Web Conortium
- 5-Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
- 6- Internet Assigned Numbers Authority
- 7- Internet Engineering Task Force
- 8- Institute of Electrical and Electronic Engineers
- 9- Institude Data Centre
- 10- Internet Service Provider
- 11- Public Access Provider
- 12- Application Service Provider
- 13- Stakeholders